

Mír v Evropě netrval dlouho. Už v r. 1938 se na politické i hospodářské scéně začaly stavovat mraky 2. světové války. A jakási rozbáranost se vloudila i do horolezeckého hnutí. V r. 1938 už řešila UIAA otázku členství dvou horolezeckých organizací jednoho státu – kongresu v Cortině se totiž zúčastnil i zástupce slovenské organizace IAMES. Problém se vyřešil sám – v r. 1939 vznikl samostatný slovenský stát a z Čech a Moravy se stal protektorát.

Příhrazské skály, Kobyly
Foto: Aleš Kraus

Čechům tak byl přístup do opravdových hor zcela nemožný. Nebyla to veselá doba, protože tehdejší vedení slovenských turistů a horolezců nemohlo bývalému „čechoslovakismu“ přijít na jméno. Závěr jednoho z mnoha tehdy publikovaných článků byl: „Slovenská turistika půjde nekompromisně po kolejích křesťanství a slovenskosti vpřed. Odstraní se vše, co je nekřesťanské a neslovenské ve slovenské turistice z lásky k slovenskému národu a k našemu samostatnému slovenskému státu, kterému musí i slovenská turistika sloužit.“ ÚV Klubu Slovenských Turistů se usnesl na oficiálním pozdravu „Na stráž!“. A bylo to.

A tak bylo vlastně štěstím, že čeští horolezci v průběhu 30. let pojalí lezení na skalách jako samostatnou disciplínu. Skály už nebyly jen „cvičné“. V Českém ráji si udržovali vedoucí pozici Němci až do r. 1939. Byli pro nás uznávanými mistry. Jejich velkým činem bylo zlezení příhrazské Kobyly v r. 1937. Ironický lístek „Lieber Ignaz, Kobyly ist fertig“, který poslal Kauschke svému původnímu partákovi Funkemu dokazuje, že soutěživost byla v lezení už dávno – a jaká!

Od r. 1939 začaly řady německých horolezců řídnout, mnohé z nich válka vyřadila úplně. Ale již před tím se Češi začali na své německé mistry dotahovat. Postupně přelézali nejtěžší německé cesty a došlo i na velmi pěkné prvovýstupy.

Již před válkou se dali dohromady „Tři kamarádi“ – M. Jedlička, R.O. Bauše a O. Jelínek. Každý z nich se dostal k lezení po jiné cestě, ale zejména Bauše s Jedličkou vytvořili nerozlučnou dvojici. O. Jelínek se už před válkou stal jednatelem KAČS, a tak během okupace svorně vymýšleli, jakže to horolezectví v míru zorganizují. Také se tak stalo a po válce mnohé své plány uskutečnili.

Po svérázně koleji kráčel „pan podnikatel“ Bauše. Ve skalácích byl skoro pořád, protože jeho živnost byla velmi sezonní. Spočívala v tom, že v září a říjnu navařil v kotlíku lyžařské vosky VELOX (na jednom z návodů jste se dozvěděli, že je to vosk „pro sjezd i stoupání na všech druhých sněhu“), hotové výrobky spolu s fakturami rozeslal a protože neplatičí skoro neexistovali, měl vyděláno na celoroční pobyt v Sedmihorkách nebo u paní Boudové na Suchých skalách. Zkrátka, „Otas“ uměl žít. Do hor se moc nehrnul, přece jen mu pískovcové skály seděly lépe. Byl zavilý spárař a plánil i tehdy vycházející hvězdu pískovcového lezení Josku Smítku. Byl to Bauše, který Josku přivedl pod údolní spáru na Rakev se slovy: „Já už to nevylezu, ale jednou tady bude cesta.“ Rezavý prcek Joska to vzal za sokola spadl po dvou metrech. Ale o pár let později to zmákl s jedním kruhem a dodnes to není zrovna moc frekventovaná cesta. Ovšem, psát o Joskovi, to by bylo na celou knížku. Ta konečně v r. 1959 vyšla pod názvem Kamarád ze skal (Josef Štyrsa).

Ale nejen na písku, i na vápenci Moravského krasu se lezení ujalo. Býččí skála a Pustý a Suchý žleb byly arénou mladíčků F. Plška, V. Vlka, A. Fle-

ka, V. Zábranského a další. Jejich lezení bylo o to napínavější, že v mnoha velkých jeskyních měli Němci zbrojařské fabriky. V r. 1944 byla dvojicí Plšek, Vlček přelezena hlavní stěna Macochy. Výstup trval sedm hodin a bylo použito 20 doma dělaných skob.

Také v okolí Zlína byla početná horolezecká enkláva – jména Jindřich Dobrovolný, Josef Charvát, Luboš Šrámek, Z. Zábaj a mladý Vašek Zachoval, lezli na Pulčinských a Čertových skalách velmi často a dobře. Václav Zachoval pak byl spolulezcem Plška při prvovýstupu Hokejkou (1951) na Lomnický štít.

A byl rok 1945. Slovenský stát zanikl, Tatry se zase otevřely, do r. 1948 se mohlo ještě bez problémů i do Alp.

Hlavním organizátorem našeho horolezectví (už zase československého) byl již zmíněný Otto Jelínek, který realizoval většinu válečných předstáv. Pak přišel jeden pošmourný únorový den se sněžením, kdy jeden truhlář „z malé vísky neda-leko Vyškova“ v půjčené beranici odpískal (nejen) sjednocenou tělovýchovu podle hesla „Sovětský svaz – náš vzor“ a myslím, že i Otto Jelínek se divil.

Inu, tak. Horolezci se sice uvědoměle organizovali, ale jinak moc poslušni nebyli. Pravda, o Alpách mohli jen poslouchat vyprávění pamětníků, podle účasti v prvomájovém průvodu se soutěžilo o různé tituly, ale časem se začalo jezdit na Kavkaz a to nejsou vůbec špatné hory. A v Tatrách bylo také dobře, zvláště dokud se mohlo všude tábořit. Vybrat význačné výstupy tohoto období je nad možností tohoto článku. Nekoronovaným králem Tater byl Arno Puškáš, jehož prvovýstupcovská potence byla neskutečná. Není nadsázkou tvrzení, že Arno je otcem moderního horolezectví ve Vysokých Tatrách. Na to moderní pojetí občas doplácel, dodnes má uschované dopisy tehdejšího ÚV ČSTV, kde je peskovan za individualismus („dovolil“ si vylézt sólo Weberovku) a za elitářství. Pro ilustraci (a dnes pro zasmání) citujeme z recenze Puškášovy knihy Horolezci v tatranských stěnách.

„Od našeho vynikajícího horolezce chce však náš lid, který mu svou prací tyto sportovní úspěchy umožňuje, mnohem více. Chce, aby předával co nejvíce pracujícím své sportovní zkušenosti a aby své sportovní snažení budoval na socialistickém vlastenectví a vysoké politické uvědomělosti a tak účinně přispíval k budování socialismu a obraně míru. Věříme, že s. Puškáš přijme kritická slova, která mu mají pomoci a že svou prací dokáže, že nezklame důvěru, kterou v něj náš pracující lid vložil.“ (Státní výbor pro tělesnou výchovu a sport při vládě republiky československé, Praha, 1953)

Leč i „netatraci“ z pískovcových věží v Tatrách nezapadli. Cerman, Mašek, Kuchař, Kopal, Nejedlo, Svatoš, Mlezák, Červinka – jména, která byla do té doby známá jen z vrcholových knížek na Hruboskalsku a Prachově, se začala objevovat ve vyhlášených tatranských stěnách. Zimní prvovýstup západní stěnou Lomnického štítu přes Hokejku (Cerman, Kopal, Mašek, Nejedlo, 1952) byl jakýmsi mezníkem, označujícím nástup Čechů do tatranských stěn. Přes někdy až urputnou soutěživost spolu všichni dobře vycházeli, lezli spolu, a nikomu různá národnost nevadila. Konečně, v horách to ani jinak nejde. A československé horolezectví začínalo mít zvuk.

Podle zápisků Vladimíra Procházky zpracoval J. Růžička